

Slimību profilakses un kontroles centrs

Labās prakses piemēri

Labās prakses piemēri ir pasaulē pieņemts un izplatīts veids, kā nozares pārstāvji dalās savā pieredzē un attīsta nozari kopīgiem spēkiem. Labās prakses piemēru identificēšana un datubāzes izveide kā mācīšanās un pieredzes apmaiņas platforma ir viens no veidiem, ko Slimību profilakses un kontroles centrs (turpmāk – Centrs) uzskata kā iespēju ārstniecības iestāžu kvalitātes un pacientu drošības pilnveidei Latvijā, saskaņā ar tam deleģēto metodiskā atbalsta funkciju[1]. Labās prakses piemēru koncepcija izstrādāta, pamatojoties uz Pasaules Veselības organizācijas ieteikumiem Labās prakses piemēru identifikācijai un SQUIRE (*Standards for Quality Improvement Reporting Excellence*) vadlīnijām[2][3]. Labās prakses piemēru koncepcija tika apspriesta un tai gūts atbalsts Centra organizētajā Pacientu drošības un ārstniecības kvalitātes darba grupā 2018. gada 12. septembrī[4].

Centra mājas lapā ir izveidota īpaša sadaļa, kurā tiks publicēti tie Latvijas ārstniecības iestāžu iesniegtie Labās prakses piemēri, kuru nolūks ir ārstniecības procesu pilnveidošana. Uzkrājot Labās prakses piemērus, ir plānots organizēt tematiskas sanāksmes, kurās Labās prakses piemēru veidotāji varēs dalīties savā pieredzē ar kolēģiem un atbildēt uz jautājumiem.

Centrs aicina ārstniecības iestādes dalīties savā pieredzē un iesūtīt savus Labās prakses piemērus uz santa.pildava@spkc.gov.lv, aizpildot Labās prakses piemēru **iesniegšanas anketu** (skat. zemāk). Laipni lūdzam pievienot arī attēlus, shēmas un algoritmus! Vēršam uzmanību, ka Labās prakses piemēri pēc publicēšanas netiek atjaunināti. Piemēru izmantošana citviet negarantē to pašu rezultātu sasniegšanu, taču pieredzes nolūkā Centrs labprāt publicēs arī piemēru atkārtošanas rezultātus.

► Labās prakses piemēra iesniegšanas anketa

Pieejamie Labās prakses piemēri:

Droša ķirurģija un anestēzija:

- **Pacientu dekolonizācijas pirms plānveida operācijām**
- **Ķirurģijas drošības procedūra**
- **Izslēgšanas kritēriji izmeklēšanai/operācijai anestēzijā dienas stacionārā**
- **Indikācijas pirmsoperatīvai izmeklējumam veikšanai**
- **Rekomendācijas antibakteriālo līdzekļu lietošanai ķirurģiskajā praksē**
- **Pacientu novērtēšana pēc anestēzijas aprūpes procesā - Aldrete skala**
- **Badošanās režīms pirms anestēzijas**

Klīnisko procesu vadīšana:

- **Pacientu identifikācija**
- **Stacionārās rehabilitācijas pacientu klasifikācijas sistēma**
- **Pacientu drošības gadījumu ziņošanas-mācīšanās sistēma**
- **Informētā piekrišana ārstniecībai**
- **Informētās piekrišanas un atteikuma veidlapu piemēri**

Labās prakses piemēru datubāzes izveides mērķi:

- apkopot un uzkrāt Latvijas ārstniecības iestāžu zināšanas un pieredzi, lai kā Labās prakses piemērus tos izmantotu praksē;
- veicināt mācīšanos, pieredzes apmaiņu un sadarbību ārstniecības iestāžu starpā;
- atvieglot jaunu, drošu, efektīvu un uz pacientu, viņa ģimeni un darbinieku vērstu Labās prakses piemēru ieviešanu ārstniecības iestādēs, mācoties un aizgūstot idejas no citu pieredzes;
- attīstīt ārstniecības pakalpojumu kvalitātes nepārtrauktas pilnveides un pacientu drošības kultūru;
- virzīties uz izcilību drošas, efektīvas un uz pacientu (ģimeni, darbinieku) vērstas ārstniecības

nodrošināšanā.

Kas ir Labās prakses piemērs?

Pasaules Veselības organizācija (PVO) definē Labās prakses piemēru kā paņēmieni vai metodi, kuras izmantošana vēlāmā rezultāta sasniegšanai ir balstīta pieredzē un pierādītā pētījumos. Labās prakses piemēri atspoguļo zināšanas par to, kas konkrētā situācijā un kontekstā ir efektīvs, neizmantojot pārlielu lielu resursus mērķa sasniegšanai, un kuras var izmantot par pamatu jaunu risinājumu attīstībai, strādājot pie līdzīgām veselības aprūpes problēmām citās organizācijās.

Pieredzes apmaiņa Labās prakses piemēru veidā palīdz ārstniecības iestādēm dalīties savā pieredzē, norādot vieglākus ceļus un šķēršļus ieviešanas procesā, tādējādi ļaujot citām iestādēm savā praksē ieviest jau zināmu un pārbaudītu vērtību. Apmainoties ar Labās prakses piemēriem, iestādes spēj iegūt jaunu pieredzi un metodes ātrāk un lielākā daudzumā, kas veicina straujāku iekšējo procesu uzlabošanu un sakārtošanu, tādējādi pilnveidojot sniegto pakalpojumu kvalitāti. Labās prakses piemēri nav tikai „zelta standarts” vai tādas aktivitātes, kuras garantē veiksmi un problēmas risinājumu. Lai mācītos no kļūdām, tie var būt arī tādi piemēri, kuri liecina tikai par daļēju gaidīto rezultātu sasniegšanu vai par to, ko un kāpēc nevajadzētu darīt[5]. Labās prakses piemēri ne vienmēr nozīmē izstrādātu un dokumentētu procedūru.

Labās prakses piemēru identifikācija ir balstīta brīvprātības principā – ārstniecības iestāžu izvēle iesaistīties ir brīvprātīga. Iesaistoties Labās prakses piemēru identificēšanā un mācīšanās ir iespēja apliecināt savus centienus un sasniegumus kvalitātes un pacientu drošības pilnveidē, kā arī gūt idejas no citiem.

Labās prakses piemēru identificēšanas un uzturēšanas process:

- Centrs publicē savā mājaslapā sadaļā Aktualitātes informāciju un uzaicinājumu iesūtīt Labās prakses piemērus, kā arī izsūta šo uzaicinājumu Ārstniecības iestādēm;
- Labās prakses piemēru identificēšanai un iesūtīšanai Centrs ir izstrādājis anketu, „Labās prakses piemēra iesniegšanas anketa” (skat. zemāk), kuru ārstniecības iestāde aizpilda elektroniski un iesūta Centram;
- Labās prakses piemēra aprakstam jābūt pietiekošam, lai citas ārstniecības iestādes intereses gadījumā varētu pārņemt Labās prakses piemēru, tādēļ ir ļoti vēlams anketas visu lauku aizpildīšana. Ja kādā no aizpildāmajiem laukiem trūkst informācijas, vēlams ierakstīt „nav informācijas”;
- Ārstniecības iestādes iesūtītā prakses piemēra atbilstība Labās prakses piemēram tiek izvērtēta Pacientu drošības un veselības aprūpes kvalitātes pilnveides nodaļā sadarbībā ar Pacientu drošības un ārstniecības kvalitātes darba grupu;
- Novērtēšanas galvenie kritēriji ir Labās prakses piemēra atbilstība vispārpieņemtajai praksei, aktuālajām zināšanām veselības aprūpē, kā arī Labās prakses piemēra potenciālam tikt ieviestam citā ārstniecības iestādē;
- Iesūtot Labās prakses piemēru, ārstniecības iestāde piekrīt tālākai tā satura publicēšanai Centra mājaslapas sadaļā „Labās prakses piemēri”;
- Pēc izvērtēšanas Labās prakses piemēri tiek publicēti Centra mājas lapā sadaļā „Labās prakses piemēri”, norādot prakses iesūtīšanas datumu.

Labās prakses piemēru pieeja ir iespēja attīstīt Centra un ārstniecības iestāžu sadarbības tīklu, jaunu zināšanu radīšanai un pieredzes apmaiņai, tai skaitā attīstot pieredzes apmaiņas vizītes kā pilnveides potenciālu nākotnes perspektīvā.

---

[1] Veselības ministrijas 2017.gada 20.janvāra rīkojums Nr.22 "Par Veselības aprūpes sistēmas kvalitātes pilnveidošanas un pacientu drošības koncepciju"

[2] WHO "Guide for Documenting and Sharing "Best Practices" in Health Programmes", 2008

[3] SQUIRE 2.0 Guidelines; <http://www.squire-statement.org/>

[4] Pacientu drošības un ārstniecības kvalitātes darba grupā apvienotas ārstniecības iestādes ar pieredzi kvalitātes vadības sistēmas ieviešanā un vēlmi veicināt kvalitātes un pacientu drošības pilnveidi ārstniecības iestādēs Latvijā.

[5] WHO "Guide for Documenting and Sharing "Best Practices" in Health Programmes", 2008